

JĀNIS KRĒSLIŅŠ dzimis 1865. gada 20. oktobrī Valkas apriņķa Alsviķu pagastā Kārļa un Karlīnes Krēslīņu ģimenē kā vecākais dēls. 19. gs. 80. gados Rīgā mācījies krāsotāja amatu, bet jau 80. gadu otrajā pusē sāka strādāt grāmatizdevēja un literāta Pētera Bērziņa (1848–1926) grāmatu veikalā Suvorova ielā 7 (tagadējā Kr. Barona iela posmā no Elizabetes ielas līdz Dzirnava ielai).

Jānis Krēslīņš bija aizrautīgs folkloras vācējs. Brīvajā laikā apceļojot Vidzemi un Inčantiju (Latgales nosaukums līdz 20. gs. sākumam), tapa vairāki apraksti, ko viņš publicēja laikrakstos "Dienas Lapa", "Dienas Lapas Pielikums" un "Etnogrāfiskas ziņas par latviešiem": "Latvju plostnieki" (1890.) "Malienas māmuliņu atmiņas iz seniem laikiem" (1891.), tautas tradīciju un ticējumu apraksti: "Bluķu svētki Inčantijā" (1889.) un "Inčantijas latviešu ticējumi par dzīvību un nāvi" (1891.), kā arī divi oriģinālstāsti "Broņislava" (1892.) un "Nora" (1892.).

1888., 1890. un 1891. gadā Pētera Bērziņa apgādā klajā nāca Jāņa Krēslīņa sastādīts teiku krājums trīs burtnīcās "Latviešu teikas iz Malienas", divas pēdējās Krēslīņš pats ilustrēja.

1894. un 1895. gadā Jānis Krēslīņš piedalījās ekspedīcijās, kas vāca priekšmetus Latviešu etnogrāfiskajai izstādei, kuru X Viskrievijas arheoloģiskā kongresa laikā Rīgā organizēja Rīgas Latviešu biedrība. 1894. gada vasarā Krēslīņš kopā ar skolotāju P. Ābolu un inženierzinātnu studentu Kr. Zīvartu apmeklēja rietumu un ziemeļu Vidzemi; Ziemassvētku laikā kopā ar teoloģijas studentu Ludvigu Ernestu (Ludi) Bērziņu Dienvidkurzemes jūrmalu no Liepājas līdz Palangai; 1895. gadā Krēslīņš apmeklēja dienvidu un austrumu Vidzemi un Inčantiju, Lieldienās pabija Alsungā un Kurzemes "ķoniņu" ciemos Kuldīgas apriņķī. Divus no šiem ceļojumiem viņš aprakstīja laikrakstā "Dienas Lapa" un mēnešrakstā "Austrums": "Pa Vidzemi" (1894.) un "Inčantijā" (1896.).

Ekspedīciju laikā tapa vairāk nekā 60 fotogrāfiju un vairāk nekā 70 akvareļu un eļļas zīmējumu, kuros redzami dažādu Latvijas novadu iedzīvotāji tradicionālajos apģērbos, dzīvojamās ēkas, to plāni un interesantākās sīkdaļas, interjera priekšmeti un darbarīki. Latviešu etnogrāfiskajā izstādē 1896. gadā Krēslīņa zīmējumi, akvareļi un fotogrāfijas bagātināja vai ik vienu ekspozīcijas nodaļu. Pēc viņa "ķoniņu" ciemos tapušajām fotogrāfijām ļauzu portretus Latviešu etnogrāfiskajai izstādei veidoja Ādams Alksnis, Teodors Grīnbergs (no 1930. gada Zaļkalns), Janis Rozentāls un Arturs Baumanis.

1905. gadā Krēslīņš devās uz Esentukiem (mūsdienās Krievijas Ziemeļkaukāza federālā apgabala Stavropoles novada Kislovodska), kur viņa pēdas pazūd. Pēc radnieku nostāstiem mākslinieks 20. gs. 20. gados it kā atgriezies Rīgā, saslimis ar tīfu, miris un apglabāts Lielajos kapos. Bet tie ir tikai minējumi.

Mūsdienās Jāņa Krēslīņa darbi glabājas Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājumā un ir vieni no tās senākajām un vērtīgākajām daļām. Attēlu anotācijās saglabāta oriģinālā rakstība.

JĀNIS KRĒSLIŅŠ was born on 20 October, 1865 in Vidzeme, in the Alsviķi parish of the Valka region, being the eldest son in the family of Kārlis and Karlīne Krēslīņš. In the 1880s he was apprenticed to be a painter in Riga, but already in the latter half of the 80s began to work in the Riga bookstore of publisher and writer Pēteris Bērziņš (1848–1926).

Jānis Krēslīņš was a passionate collector of folklore. He used his free time to travel around the regions of Latvia – Vidzeme and Inčantia (the name for the Latgale region until the beginning of the 20th century), and wrote several descriptive articles which were published in the press.

In the years 1888, 1890 and 1891 a collection of folk tales in three successive parts and named "Folk Tales from Maliena" was published by the publishing house of Pēteris Bērziņš, the last two of the notebooks being illustrated by Krēslīņš himself.

In 1894 and 1895 Krēslīņš took part in expeditions to collect objects for an exhibition of Latvian ethnography organised by the Riga Latvian Society, which was to take place during the 10th Congress of Archaeology of Russia.

During the course of the expeditions Krēslīņš made over 60 photos and more than 70 drawings in oil and watercolour, portraying the inhabitants of the different regions of Latvia in their traditional costumes, as well as dwelling houses, their layout and the more interesting details of their construction, household objects, interiors, and tools. At the exhibition of Latvian ethnography held in 1896 the drawings, paintings and photos done by Krēslīņš featured in almost every section. After the photos taken by Krēslīņš in the *ķoniņi* ("kings") villages, portraits of their inhabitants were painted by Ādams Alksnis, Teodors Grīnbergs (from 1930 known as Zaļkalns), Janis Rozentāls and Arturs Baumanis.

In 1905, Jānis Krēslīņš travelled to Esentuki (today Kislovodsk, in the Northern Caucasus region of the Russian Federation), where he disappeared without trace. According to legend, as told by relatives of Krēslīņš, he had apparently returned to Riga around the 1920s, contracted typhoid, died and was buried in Riga's main cemetery. But this is only conjecture.

Nowadays the works of Jānis Krēslīņš are held in the collection of the National History Museum of Latvia, and it is one of the museum's most valuable and earliest collections.

LATVIJAS DĀRGUMI / TREASURES of LATVIA